

Simona Köhlerová, Krajina s pamětí, příklad Sudety.

Oponentský posudek na diplomovou práci, PhDr. Helena Jarošová, 2010.

Předmětem diplomové práce Simona Köhlerová navázala na svou předchozí postupovou práci, vybrala si však předmětem práce i teoretickými možnostmi jeho zpracování téma těžší. Proto též věnovala značnou péči teoretické přípravě a logickému rozvržení tematiky. Po této stránce je práce velmi pečlivá v jejích rešeršních – teoretických částech ji lze máloco vytknout. Krajinu samu i její paměťový aspekt nelze zjednodušovat jakoukoliv jednou definicí a na ní prostě navázat. Tím spíše, že autorka vyznává dynamické pojetí definice krajiny. Pro teoretickou část se zaměřila na dva české autory a chce se napsat i autority krajiny, J. Sádla a V. Cílka, připojila topofilii Yi-Fu Tuana, kde si nejsem jistá tím, zda se zde příliš volně nezaměňuje pojem krajiny s pojmem místa, a pro svůj záměr rekapitulovala relevantní partie rozsáhlé práce věnované paměti krajiny Simona Schamy.

Druhá, rozsahem menší část práce se programově zaměřuje na Sudety jako příklad krajiny s pamětí. Také zde je uspořádání a podání historického rámce problematiky pečlivé a logické. K této části práce je pak volně připojeno zamyšlení nad estetikou krajiny s pamětí, pravděpodobně proto volně připojené, protože ambice této úvahy nevyzní ani konkrétně tj. jen ke specifické sudetské krajině se vztahující ani dostatečně obecně.

Autorka celkově podléhá značně teoriím, které přijala za své. Často sice objevuje možné překlenutí do konkrétního případu sudetské krajiny, anoncuje je, kdyby však došlo k vnitřním odkazům na příslušné stránky – byl by čtenář často zklamaný. Místa o Sudetech jsou velmi neurčitá a úzkostlivě se drží hranic již přijatých partiemi předchozími. Tento moment překoná u uměleckých aktivit Radka Fridricha, tu však lze vytknout, že tohoto příkladu zase nebylo maximálně využito a to z jakýchsi úzkostlivě kategoriálních důvodů. Co pociťuje a objektivizuje umělec není zas tak specifické, aby to nemohlo zpětně vypovídat o obecnější recepci krajiny, tím spíše

recepti estetické. Dělení na obecně či zvláštní estetické a umělecké je jen pomocné, slouží poznávacím cílům, ale za určitých podmínek nevyvrací jednotu estetického.

Za hlavní nedostatek práce považuji , že se autorka nesnažila předem – tím, že by vyšla nejen z objektivních dat, ale i z vlastní autopsie esteticky, nastínit předmět , možné otázky estetické recepce a response sudetské krajiny, což by ji pomohlo lépe využít teoretických východisek zvláště Schamy případně Sádlovy interpretace krajiny jako textu a hlavně dospět k přesvědčivějším závěrům. Vazbu pojmu, konstrukt krajinné paměti a přímé , byť subjektivní recepce krajiny považuji za vzájemně se podmiňující už proto, že sama podstata krajiny se pohybuje v ambivalenci mezi objektivním a subjektivním, přírodním a kulturním. Proto také považuji za překotný téměř odsudek Schamy jako teoretika příliš antropocentrického. V případě Sudet myslím právě tohoto aspektu bylo třeba využít, nikoliv jej odmítnout. Köhlerová příliš podlehla autorům, kteří se zaměřují na utváření krajiny v níž je paměť její kontinuální součástí, skoro by se dalo říci její osud. S tím lze do jisté míry souhlasit. Přesto však příklad sudetské krajiny v daném historickém okamžiku, tj. v současnosti ,evokuje fázi ještě „neusazené“, „živé“ paměti. Nepředstavují ji ani tak pamětníci – obyvatelé atd., jako faktická hmotná stránka těchto krajín a jejich součástí, které nesou stopy staveb, které tu již nejsou, zbytky zdiva, zarostlé, ale v reliefu terénu nebo linií porostu patrné někdejší cesty , mezery v uskupení vesnic, z nichž setrvaly jen fragmenty. Ne opuštěnost, kterou nabízí autorka, ne panenskost nebo divočina, ale zarůstání , trosky, chátrání, „mezery“ a třeba i konfrontace historického a současného snímku určitých partií těchto krajín, které jsou dnes k dispozici. I dle vybraných lokalit se mohlo postupovat a pokusit se aplikovat Sádlovu teorii o krajině jako textu.

Teoretické přípravě , otevření daného tématu nelze nic vytknout, ale v ostatním se jedná o jistý pokus zvládnout, připomeňme to ještě jednou , složitou problematiku a proto lze předloženou práci hodnotit jen jako velmi dobrou.

PhDr. Helena Jarošová, v.r.

